

**Toespraak bij Herdenking Slachtoffers Japanse Zeetransporten door
Will van de Corput, op 9 september 2017 in Bronbeek**

*Over mijn vader, Wim van de Corput, op weg met het Japanse Hell Ship
Nitimei Maru naar de Birma-spoorweg*

Lieve mensen,

Heel jammer dat we onze herdenking niet bij ons monument kunnen houden. Daarom neem ik u allen in gedachten mee naar buiten ... naar ons monument.

De vele monumenten op dit mooie Landgoed Bronbeek vervullen een bijzondere functie. Immers ... zij alle bieden veteranen, overlevenden en nabestaanden de gelegenheid om ter plaatse en ...eenieder op zijn eigen manier... hun overleden dierbaren te gedenken en te herdenken.

Voor mij betekent Bronbeek dat ik niet alleen vandaag maar jaarlijks vier keer bij vier verschillende monumenten kom herdenken.

Vier keer samen bijeen ... hier tussen en onder de bomen als één grote familie ... uit respect ... voor de slachtoffers van de Japanse overheersing in Zuidoost-Azië 1942-1945. Zij hebben voor onze vrijheid hun leven gegeven.

Graag wil ik uitleggen waarom ik hier vier keer per jaar kom, maar ik wil me toch eerst aan u voorstellen.

Ik ben Will van de Corput. Ik was acht toen ik, als enig kind, samen met mijn moeder in verschillende Jappenkampen op Java geïnterneerd heb gezeten. Die periode herdenk ik elk jaar bij dát Vrouwenkampen monument **(aanwijzen)**.

Ook het jongenskamp *Bangkong* is mij niet bespaard gebleven. Ik was net 11 jaar en 3 dagen ... maar in de ogen van de Jap al groot en sterk genoeg om op eigen benen te staan. Weliswaar zonder mijn vader en zonder mijn zieke moeder die ik toen in het vrouwenkamp *Lampersari* moest achterlaten.

Die korte, voor mij heimweevolte kampperiode van slechts 32 dagen, herdenk ik elk jaar bij dát Jongenskampen monument **(aanwijzen)**.

Na de capitulatie van Japan kwamen gewelddadige vrijheidsstrijders van Soekarno in actie. Wij, ...ex-geïnterneerden..., werden toen gedwongen Nederlandsch-Indië te verlaten om elders een veiliger *home* te vinden.

Na een 30 dagen durende zeereis was dát voor mijn moeder en mij het koude Holland ... waar we samen, zonder haar Wim en mijn vader, onze weg in de Bredase samenleving hebben gevonden.

Zo heb ik het kampleven en de opvang in Holland van ons tweetjes in een aantal albums vastgelegd ... voor mijn kinderen en kleinkinderen.

Op 12 september 2015 werd hier in Bronbeek het Monument 'Slachtoffers Japanse Zeetransporten' uitgebreid... met 182 namen van de *Hell Ships*. Indrukwekkend... daar in de zee... naast mij geven zij treffend als glimmende golven de omvang van de tragédie aan **(aanwijzen)**.

In deze golvende zee vol 'maru's' bevindt zich ook het Japans vrachtschip *Nitimei Maru* waarmee mijn vader, 44 jaren oud, en zijn dienst-kameraden vanuit Singapore naar de *Birma-spoorweg* werden overgebracht.

Deze zeetocht met dit *Helleschip* is de reden waarom ik vandaag hier bij ons monument, samen met u herdenk. De hel van de *Birma-Siam spoorweg* en de dood van mijn vader daar, is ook de reden waarom ik twee weken geleden hiernaast bij de *Drie Pagoden Monument* stond (**aanwijken**), samen met mijn echtgenote Corry en haar zus Ellen.

Wist u ... dat de tot zinken gebrachte *Nitimei Maru* in een kleine tekening is afgebeeld op de *gedenkplaat* (links boven) bij het *Birma-spoorweg* monument?

Na de *Birma-spoorweg*-herdenking op 26 juni 1999 stond ik nog even bij die gedenkplaat met iemand te praten. Al wijzend naar die kleine boottekening vertelde ik hem dat mijn vader het zeetransport met de *Nitimei Maru* heeft meegemaakt en dat hij in Birma is gestorven, in het zogenaamde *Hospitaal-dodenkamp km 80*.

Hij hoorde mijn verhaal aan en reageerde toen als volgt: *Ik ben Frans Mreijen ... ik woon in Frankrijk ... en heb ook hetzelfde zeetransport als je vader meegemaakt ... én in het dodenkamp km 80 in Birma was ik ... kamparts*. Op dat moment hoorde je even de stilte vallen ... het was een bijzondere ontmoeting!

Met de, in de jaren negentig van Frans Mreijen en van andere ex-krijgsgevangenen vernomen kampervaringen, heb ik het kamp-verleden van mijn vader kunnen reconstrueren en heb het als naslagwerk in een speciale album: ... *Wim van de Corput, mijn vader..* . vastgelegd.

Immers .. een overledene is pas "écht dood_ als je niet meer aan hem denkt".

Al bladerend door het album van mijn vader breng ik u nu even terug naar de tijd van toen.

We schrijven Tjimahi-Batavia-Singapore 1942.

Terugkijkend, vandaag ... ná 75 jaar, is het haast onvoorstelbaar hoe wreed de Japanners tijdens de Tweede Wereldoorlog met mensen zijn omgegaan ... hoe complete gezinnen uit elkaar werden gerukt.

Zo werd mijn vader als krijgsgevangene van mijn moeder en mij gescheiden en werd hij op 16 October 1942 vanuit Tjimahi met vele andere militairen van het KNIL uiteindelijk naar Batavia Tandjoeng Priok, gebracht. Daar werden zij door schreeuwende en slaande Jappen op het Japans vrachtschip *Singapore Maru* gejaagd ... voor een oversteek naar het Singapore-eiland ... naar het Changi-tentenkamp ...een doorgeefluik ... de poort naar de hel: ... *ja, de poort naar de Birma-spoorweg ... !*

De overtocht was geen pretje. In de vieze, broeiende ruimen zaten zij met opgetrokken knieën geklemd tussen hun schamele bagages ...als sardientjes in een blik ... menselijke lichamen opgepropt in geroest ijzer ... ratten en kakkerlakken waren hun reisgenoten.

Het liep tegen de Kerstdagen aan en een transport naar elders was aanstaande. Op Kerstavond 1942 werden al ten afscheid de handen geschud...*So long... God bless you...* Een schouderklopje... *See you at the end of the war.* Manmoedige wensen, terwijl het hart huilt.

Op Zondag 10 Januari 1943 was het zover. In de haven van Singapore werden 1.000 krijgsgevangenen door de Jappen als een kudde vee, ...zo nu en dan met venijnige bajonetprikken... aan boord van het vrachtschip *Nitimei Maru* gedreven voor een zeetransport met een, voor hen, onbekende bestemming.

De *Nitimei Maru* voer zigzaggend richting Birma... in konvooi met o.a het Japanse vrachtschip *Modji Maru*.

Op vrijdag 15 Januari 1943 werd het konvooi door zes Amerikaanse B-24 bommenwerpers ontdekt en bij een individuele aanval werd de *Nitimei Maru* tot zinken gebracht, terwijl de beschadigde *Modji Maru* verder kon varen.

In de zee, bezaaid met mensen en wrakstukken, hielden hier en daar watertrappelende Japanners vlaggetjes omhoog als teken van herkenning en zongen zij luid hun overwinningslied gevolgd door Banzai-geroep.

De zich aan wrakhout drijvend houdende krijgsgevangenen zongen uit volle borst het *Wilhelmus*... als reactie op het Japanse Banzai-geschreeuw.

Het *Wilhelmus* heeft ... maar nu in de Golf van Martaban ... weer eens bewezen een krachtbron van onschatbare waarde te zijn. Het heeft toen, in het koude water, elkaar kracht en moed gegeven om te overleven. Bij het horen van het *Wilhelmus* moet ik steeds aan deze gebeurtenis denken.

Met touwen, voorzien van lussen, werden overlevenden aan boord van de *Modji Maru* gehesen. Eerst kwamen de *vlaggetjes-zwaaiers* aan de beurt... en later tóch nóg de krijgsgevangenen ... immers ... zij waren straks nodig voor de aanleg van de *Birma-spoorweg!*

Rika Kazama uit Tokyo schreef bij haar brief van 3 oktober 1995 aan mij dat haar grootvader tijdens WO 2 kapitein was van de *Modji Maru* en dat hij ook op dat schip is gestorven. Rika eindigde haar emotionele brief met de voor mij pakkende woorden: *I have to say that I am very sorry for what happened to your father during the war.*

Vertaling: Ik moet zeggen dat het mij ten zeerste spijt wat uw vader overkomen is gedurende de oorlog.

Via de haven van Moulmein werden de krijgsgevangenen naar het basiskamp Thanbyuzayat in Birma overgebracht. Dáár begon ook voor mijn vader de onmenselijke arbeid aan de *Birma-Siam spoorweg* ... tot zijn overlijden op 23 september 1943 als gevolg van tropenzweren.

Graag wil ik uiting geven aan het feit dat de herinnering aan de *Birma-Siam-spoorweg* ook nog hier in Bronbeek leeft. In deze zin is en blijft de dodenspoorlijn voor mij geen doodspoor.

Ter afsluiting

Straks, lieve mensen, neemt de één minuut stilte bezit van ons allen. Eén minuut samen stil staan bij al onze dierbaren die hun leven hebben gegeven voor onze vrede, vrijheid en veiligheid.

Maar daarna zingen wij twee coupletten van het *Wilhelmus*: de krachtbron van mijn vader, Wim van de Corput.

Vier keer per jaar kom ik naar Bronbeek om het in zijn gedachtenis zo mogelijk mee te zingen.

Het gaf mijn vader moed, het geeft mij moed, laat het ook ú moed geven.

Ik dank u voor uw aandacht en wens u allen een zinvolle voortzetting van deze herdenking toe.